

Nr 124.

Av herr **Tamm, Gustaf, m. fl.**, om *anslag till materiel för utbildning av viss militär personal i handhavande av generatorgasdrivna motorfordon.*

I bilaga till 1935 års statsverksproposition, fjärde huvudtiteln, har under punkt 33, anskaffning, underhåll och drift av motorfordon, omnämnts vissa under åren 1933 och 1934 vid Svea trängkår utförda försök angående generatorgasdrivna motorfordons användning för militärt ändamål och att inspektören för trängen med hänvisning till de vid nämnda försök framkomna resultaten gjort framställning om beredande av medel för anskaffning av särskild bilmateriel i och för utbildning av personal vid trängen i handhavande av generatorgasdrivna motorfordon.

Ehuru samtliga över tränginspektörens framställning hörda myndigheter — chefen för generalstaben, arméförvaltningens artilleri-, intendents- och civila departement samt ingenjörsvetenskapsakademien — varit ense angående önskvärdheten av att den sålunda föreslagna materielanskaffningen kommer till stånd, har emellertid chefen för försvarsdepartementet ansett sig icke kunna ifrågasätta att för budgetåret 1935/1936 särskilda medel för ändamålet anvisas under fjärde huvudtiteln.

Denna fråga synes oss dock vara av sådan stor allmän betydelse, att den icke bör ställas på framtiden. Försöken med generatorgasdrift å motorfordon är ett led i strävandena att ersätta importerade bränslen med inhemska. Sådana försök hava också sedan länge pågått i de länder, som icke hava egna brännoljetillgångar.

I vårt land har alltsedan 1929 ingenjörsvetenskapsakademien med statens stöd bedrivit forskning på detta område och i samarbete med de militära myndigheterna utfört ingående försök med tråkolsgasdrivna generatorer. Staten har också på olika sätt genom beviljande av lån för inköp av generatorer, minskad skatt för tråkolsgasdrivna motorfordon, sökt föra frågan framåt. En huvudsynpunkt härvid har varit, att man här sett skymta ett bidrag till lösandet av det svåra problemet om användning och avsättning för avfalls- och gallringsvirke. I det sammanhanget har också beredandet av ökade arbetstillfällen i skogen spelat en framträdande roll.

Hittills vidtagna åtgärder hava dock i praktiken visat sig icke hava haft åsyftad verkan. De förhoppningar, som från början ställdes på tråkolsgasdriften, hava icke infriats. Såsom framgår av inspektörens för trängen skrivelse ha emellertid de vid Svea trängkår bedrivna under år 1934 avslutade omfattande försöken utfallit så, att sedan personalen blivit väl förtrogen med driften tillförlitlig körning även i kolonn med generator-

gasdrivna motorfordon visat sig kunna utföras. Inom trängen synes man därför ha kommit till den bestämda uppfattningen, att gasbildriften har en obestridlig uppgift att fylla inom arméns transportväsen. Förutsättningen är emellertid, att kunskapen om och skickligheten i den rätta skötseln av dessa bilar permanent upprätthålles, så att alltid ett antal väl utbildade befäl och förare finnas tillgängliga i och för vidare utbildning av den personal, som skall handhava driften.

Ingenjörsvetenskapsakademien, som medverkat vid uppgörandet av planerna för dessa försök och genom sina sakkunniga följt dem, har fäst uppmärksamheten på att det framförda förslaget om anskaffning av ett antal för permanent generatorgasdrift anordnade motorfordon, om det genomföres, säkerligen skulle bli av avgörande betydelse för generatorgasdriftens utveckling även inom det civila området. Akademien anser, att de vid trängförsöken gjorda erfarenheterna äro ägnade att bidra till förklaringen av att generatorgasdriften trots allt stöd från statens sida icke motsvarat förväntningarna. Systemets fördelar hava vid trängen blivit uppskattade och utnyttjade först sedan personalen blivit väl förtrogen med driften, och detta har tagit en förhållandevis lång tid. Denna grundliga förberedelse, som sålunda visat sig erforderlig, har i den civila driften hittills varit så gott som obefintlig. Akademien framhåller, att om man inom det militära kunde förankra en fast stomme av mönstergill materiel och personal för gasgeneratordrift, skulle därmed vara vunnen en fast punkt för hela denna teknik, och det skulle låta sig göra att vid ett eller flera sådana kärförband anordna utbildning jämväl av civila förare.

Här synes sålunda föreligga en möjlighet att komma fram till ett verkligt resultat. Skulle denna möjlighet ej nu utnyttjas, är det att befara, att det intresse, som på många håll dock alltjämt finnes för trækolsgasdriften, helt dör bort. De kostnader, som hittills nedlagts på att föra denna fråga framåt, skulle då vara bortkastade och allt arbete till ringa eller ingen nytta. Ett skjutande på frågan skulle nämligen i stort sett innebära, att man finge börja på nytt igen.

Med anledning av vad här anförts och med särskilt understrykande av det intresse hela gasgeneratorbilspörsmålet har ur skogsvårdens synpunkt hemställes,

att riksdagen måtte anslå medel till ett belopp av 150,000 kronor för anskaffning av särskilt bilmateriel i och för utbildning av personal vid trängen i handhavande av generatorgasdrivna fordon.

Stockholm den 22 januari 1935.

Gustaf Tamm.

Leon. Hagström.

K. W. Bodin.

Axel Nylander.

Carl Bengtsson.